

ספר

נאמר מימים

פרשת ראה

מאת

הרב הגאון החסיד

ר' אברהם יוסף פסח (פסחוביץ)

זצ"ל

יו"ל ע"י נכדי המחבר

א) ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו וגו', והקללה אם לא תשמעו, המפרשים הקשו מ"ט אמרה תוה"ק על הברכה והקללה לשון ראי', ומ"ט לא נאמר לשון שמיעה, שמע אנכי נותן לפניכם וגו', ועוד לשון אנכי משולל הצנה, וגם אמאי נאמר אח"כ "את הברכה אשר תשמעו", לשון שמיעה, ועוד מדוע על הברכה נאמר "אשר תשמעו, צלי תנאי, ועל הקללה אומר אם לא תשמעו", ורש"י ז"ל פי' את הברכה אשר תשמעו, ע"מ אשר תשמעו, וא"כ מ"ט לא נאמר גם על הברכה אם תשמעו, כמו שאמר והקללה אם לא תשמעו.

וי"ל דהנה כתיב (תהלים מ"ה י"א) "שמעי צת וראי, והטי אזנך" וגו', כתיב מקודם שמיעה, ואח"כ ראי', ורבותינו צמד"ר^א (בראשית רבה ל"ט א') פרשת לך לך אמרו משל לצירה דולקת כו', אפשר לצירה זו בלא מנהיג כו', אני הוא

בעל הצירה כו', יעיי"ש, וי"ל דהנה צבוא ר"ל מהפכה על העולם, והורגת טוובים ורעים, כמו צומנינו שכמעט כל ישראל מעצר לים נכחיה מן העולם, ע"י הצוררים הרשעים בני גרמני' ימ"ש וזכרם, הי"ד, והרצה הרהורים ומחשבות בלתי טהורות עולים בלבות אנשים בלי דעת, בשואלם, הלא אנשים נדיקים חסידים ואנשי מעשה, גדולי הדור עלו על מוקדה צמיתות משונות ונוראות הי"ד, ומה חרי אף הגדול הזה, על הצדיקים הללו, ועל יונקי שדים שלא חטאו, וכי אנחנו יותר טוובים מהם, אשר ת"ל לא פגעה בנו מדת הדין, ועי"כ צאו לומר כי ח"ו כל אפיין שוין ר"ל, ויאמרו אשר עולם כמנהגו נוהג, ואין לצירה זו מנהיג.

ואברהם אבינו ע"ה הי' צימי דור הפלגה בן מ"ח שנה, והשני אלפים תורה התחיל כשהי' בן נ"ב שנה,

^א בראשית רבה ל"ט א': ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' (בראשית יב, א), רבי יצחק פתח (תהלים מה, יא): שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך, אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם. (תהלים מה, יב): ויתאו המלך יפך כי הוא אדניך. ויתאו המלך יפך, ליפותך בעולם, (תהלים מה, יב): והשתחוי לו, הוי ויאמר ה' אל אברם:

כמבואר ריש ע"ז^ט, ולא היו להם ממני ללמוד, והיו אומרים עוז ה' את הארץ, והעולם כמנהגו נוהג, והשי"ת מסר את העולם לשר או למול אשר נדיק כרשע, אצל אברהם אבינו ע"ה מאחר שזכה לשמוע תחלה דבר ה' כמש"נ (בראשית כ"ו ה') "עקב אשר שמע אברהם בקולי", כפירש"י ז"ל שם (ד"ה עקב אשר), זכה ג"כ עי"כ לראי' חושית, ונתגלה אליו השי"ת, ואמר אליו אני הוא בעל הצורה, והקצ"ה מנהיג את העולם במידת הדין ומדת הרחמים, וכל המאורעות שבעולם, צדין צחי' צרכה, צין צחי' קללה, צא הכל מאתו ית"ש, והוא משדד את עולמו, וכל דבר

קטן או דבר גדול צא הכל צהשגחתו ית"ש, ומדריגה למדריגה נתעלה, שזכה ארע"ה ע"י ראי' זו לצוא אח"כ לשמיעה וידיעה, וכמו שאמרו חז"ל^א (בראשית רבה מ"ט ב') אפילו הלכה חדשה שהקצ"ה מחדש בכל יום, הי' אברהם יודע, וגם קיים אפילו עירובי תצטילין וכל התורה קודם שנתנה, וזה שדרשו עליו "שמעי צת וראי'", שלאחר שזכה מקודם לשמיעה, זכה אח"כ לראי', שהקצ"ה הוא בעל הצורה, ואין עוד מלצדו, וע"י ראי' זו זכה אח"כ לתוספות שמיעה, וכן כתיב "שמעו תשמעו", ודרשו חז"ל (סוכה מו:): שמעו צישן, תשמעו צחדש.

^ט ע"ז ט. תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי העולם שני אלפים תוהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח בעונותינו שרבו יצאו מהן מה שיצאו מהן ושני אלפים תורה מאימת אי נימא ממתן תורה עד השתא ליכא כולי האי דכי מעיינת בהו תרי אלפי פרטי דהאי אלפא הוא דהואי זאלא (בראשית יב, ה) מואת הנפש אשר עשו בחרן וגמירי דאברהם בההיא שעתא בר חמשין ותרתי הוה חכמה בצרן מדתני תנא ארבע מאה וארבעים ותמניא שנין הויין כי מעיינת ביה מהנפש אשר עשו בחרן עד מתן תורה ארבע מאה וארבעים ותמניא שנין הויין:

^א בראשית כ"ו ה' ד"ה שמע אברהם בקולי: כשנסיתי אותו:

^ב בראשית רבה מ"ט ב': ורבנן אמרי כבר קראתי אותו אביהם, שנאמר (בראשית יז, ה): כי אב המון גוים נתתיך, דנים את הבן חוץ מן האב. מתן תורה, גליתי לו. גיהנם, גליתי לו. דינה של סדום למחר, ואיני מגלה לו. רבי אחא בשם רבי שמואל בר נחמן בשם רבי נתן אמר אפלו הלכות ערובי חצרות היה אברהם יודע. רבי פינחס בשם רבי שמואל אמר אפלו שם חדש שהקדוש ברוך הוא עתיד לקרוא לירושלים, שנאמר (ירמיה ג, יז): בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', היה אברהם יודע. רבי ברכיה ורבי חיא ורבנן דתמן בשם רבי יהודה, אין יום ויום שאין הקדוש ברוך הוא מחדש הלכה בבית דין של מעלה, מאי טעמיה (איוב לז, ב): שמעו שמוע ברגז קלו והגה מפיו יצא, ואין הגה אלא תורה, שנאמר (יהושע א, ח): והגית בו יומם ולילה, אפלו אותן הלכות היה אברהם יודע:

ואחר שהולחנו הקצ"ה ממזרים, ונתן לנו את תורתו, תורת אמת, הצטיח לנו תוה"ק אשר הראי' זו יצא אלינו אחר השמיעה, וזה שזפרשה הקודמת נאמר "והי' עקב תשמעון", שזוכה לשמיעה, נאמר כאן "ראה אנכי", לומר ע"י שמיעה זו, נזכה לראי' חושית אשר הזרכה והקללה, "אנכי נתן לפניכם", כי הקצ"ה הוא בעל הצירה, ומושל בעליונים וזתחתונים כרלנו ית"ש, ואמר אח"כ "הזרכה אשר תשמעו", כלומר כי השמיעה בעצמה הוא הזרכה, אשר נזכה להצין ולראות בחוש שהקללה ח"ו "אם לא תשמעו" וגו', מאתו ית"ש, ואין להרהר אחר מדותיו ית"ש כי "משפטי ה' אמת נדקו יחדיו", וי"ל עוד כי אחר "ראה אנכי" וגו', אומר "את הזרכה אשר תשמעו", כי תזכה לשמוע בחדש, מאחר ששמעת ציטן, ויש לומר ג"כ דשמיעה ציטן הוא לסור מרע, ולשמוע בחדש הוא לועשה טוב, וזה "את הזרכה אשר תשמעו" וק"ל.

והנה י"ל דתקיעות בחדש אלול, הם ג"כ ענין שמיעה לסור מרע, כמ"ש צפרקי דר"א דהיו תוקעין משה עלה אל ההר, שלא יטעו עוד אחר ע"ז, ותקיעות של ר"ה הם ענין שמיעה לועשה טוב, להמליך את הקצ"ה עלינו, כמ"ש תוקעים לפניך כללך, וזה הפי' בגמ' אמרו לפני מלכות כו', וזמה בשופר, וע"י שמיעה ציטן לסור מרע, באים לשמוע בחדש, לקבל עומ"ש צר"ה, וכמו צמלות קר"ש צערצ וצבקר לקבל עומ"ש בזהחלת הלילה, וזהחלת היום, ועי"כ שורה עלינו מלכותו ית"ש כל הלילה וכל היום, כמו שאי' צספרים הקדושים, וכמ"כ בתקיעות דר"ה אנו מקבלים עלינו עומ"ש בזהחלת השנה על כל השנה, ויתכן עוד לומר דתקיעות באלול צסוף השנה, הוא לעזוב את הרע ולעשות תשובה על שנה שעברה, ותקיעות דר"ה לקבל להבא, להיטיב את מעשינו, וכמו שאנו אומרים שפרו מעשיכם, ונזכה צצ"א למ"ש "והי' ציום ההוא יתקע בשופר גדול" וגו', אמנ !